

"Dumsnuts"-invasion

Det är en kall novemberdag och rönnarna lyser röda av bär. En melodiskt flöjtande strof får blicken att vandra upp mot skyn. En liten flock med stora gulgröna finkfåglar dinglar ner i den närmaste rönnen och börjar genast att frossa på bären. Långsamt närmar jag mig de orädda fåglarna... Denna inledning är helt fiktiv, men under den gångna vintern är det troligtvis många som just på detta vis har gjort sig bekant med "dumsnutarna" från norr. Tallbiten, Sveriges största finkfågel, har återigen uppträtt invasionsartat i vårt landskap. Arten hör hemma i taigens barrskogar, där den för en undanskymd tillvaro. Tallbiten uppträder årligen i landskapet under vinterhalvåret, dock i små antal. Vissa vintar företräder "dumsnuten" (tallbiten brukar kallas så p.g.a. sin oskygghet) omfattande förflyttningar ut från häckningsområdena.

Dessa massvandringar är till stor del orsakade av födobrist i hemområdena och ibland även i kombination med en bra häckningssång. Dessa vinter tycks ha varit ett sådant tillfälle. Småflockar med tallbit, kunde från och med slutet av oktober, ses spritt över hela vårt landskap, dock tycks de flesta observationer ha gjorts i landskapets östligaste delar. Vilket pekar på att invasionens ursprungsområde ligger öster om oss, i Finland eller Ryssland. Den största ansamlingen har så här långt noterats vid Johannisberg, sydväst om Västerås, där upp till 100ex. kunde inräknas dagarna före julhelgen. En lika stor flock kunde även beskådas vid Råby IP inne i Västerås den 26.12. I takt med att rönnbären har börjat tryta, så har även invasionen börjat mattas av och efter nyår har endast smärre flockar kunnat iakttagas. Än så länge är det lite för tidigt att säga något om invasionens storlek, eftersom alla rapporter ännu inte har kommit in till rapportkommittén.

Vintern 1976/77

Det mesta tyder dock på att det var en stor invasion som berörde våra breddgrader denna vinter. Men den ter sig blek i jämförelse med den massrörelse som kunde noteras vintern 1976/77. Tusentals tallbitar kunde denna vinter ses utmed Upplands- och Sörmlandskusten. Vid t.ex. Torö, söder om Nynäshamn, kunde man räkna in hela 16 000 sträckande individer den 13.11 (SOF 1990), en helt makalöst stor siffra. Även Västmanland berördes av invasionen och över 2000 fågeldagar (för en förklaring av begreppet fågeldagar se t.ex. i senaste fågelrapporten, FIV 3-4/2000) kunde bokföras. Dessa siffror, som troligtvis är något i underkant, är den högsta någonsin i landskapet. Dessa vinter kunde man i Frövi även notera en rekordstor flock, om hela 200 individer. Ytterligare tre stora flockar med över 100 individer kunde noteras i landskapets östligaste delar, i Västerås och Hallstahammars kommuner. Av

Tallbit.

Foto: Rune Berglinn

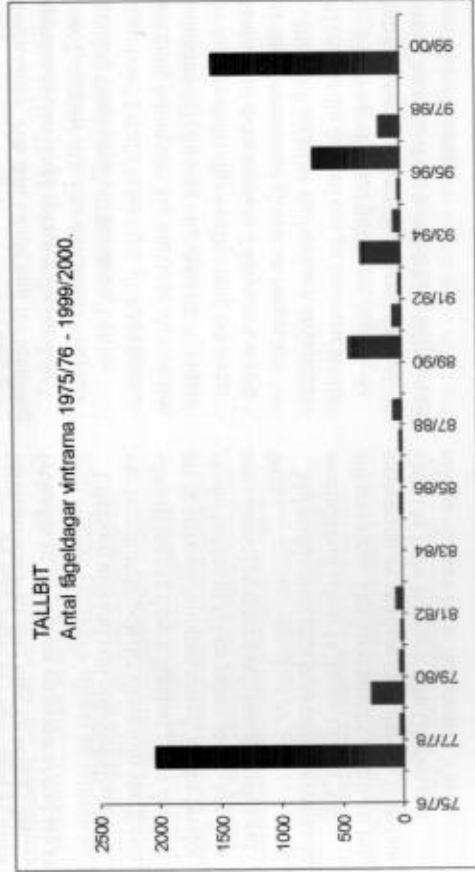
det västmanländska materialet att döma, har tallbitsinvasionerna börjat förekomma allt oftare de senaste vintrarna, om detta är en tillfällighet eller inte, kan kanske framtiden utvisa. Förutom de första och sista åren av 1980-talet, noterades ingen större invasion detta årtionde. Men om 1980-talet var tunnslätt på tallbit, så var 1990-talet desto givmildare, med hela fem större invasioner (se figur 1). Flest fågeldagar (ca. 1500 stycken) bokfördes vintern 1998/99, då bl.a. en stor flock om minst 150 individer notera-

des i trakterna av Barkarö, strax söder om Västerås.

Referens:

SOF 1990, *Sveriges fåglar*, 2:a uppl., Stockholm.

Markus Rehberg
allecalle210@hotmail.com

Tallbit.

Foto: Rune Berglinn